

sig. Människorna hade fått det bättre. Statsystemet var avskaffat. Ja, ljuvliga ungdom dej har jag kvar, som värme i hjärtat på äldre dar.

Ja, varför stoppade man inte utvecklingen på 1950-talet, när allting var så lagom bra på alla sätt? Men utvecklingen kan som bekant inte stoppas. Den rusar vidare i allt hastigare tempo, till synes med en naturlags obönhörlighet. Kerstin Gunnemarks bok ger emellertid läsaren en välkommen anledning till att stanna upp en stund och reflektera över levnadsförhållanden och attityder i en brytningstid som inte är så förfärligt avlägsen.

Ung på 50-talet är kanske av störst intresse för just dem, som var unga på 1950-talet, men boken kan också rekommenderas en yngre läsekrets, som vill fördjupa sig i hur ungdomar upplevde och gestaltade tillvaron för ett par generationer sedan.

Gullan Gerward, *Öddkra*

Liisa Ängquist: *Dansa ungdom – en etnologisk studie*. Studentlitteratur, Lund 2006. 129 s. ISBN 91-44-00711-6.

Detta är en liten och tunn bok i meningen att den är på ungefär 130 sidor. Trots sitt lilla omfång är den inte helt lättsmält. Det bästa i boken, i mitt tycke, är beskrivningarna av dansandet och återgivandet, berättandet om hur ungdomarna själva uttrycker sig om sitt dansande, både i ord och i rörelser. Här känns det som om Liisa Ängquist är på rätt plats. Hon ser ungdomarna dansa och lyssnar på och skriver ned deras berättelser så att det blir intressant för oss andra, som tyvärr alltför sällan befinner oss i dessa miljöer.

En annan del av boken som sticker ut i positiv mening är när Ängquist går igenom olika pedagogiska influenser och deras kopplingar till dansundervisning. Detta är intressant, inte minst när det handlar om att lära sig dansrörelser via film i stället för i direkt interaktion med andra människor. Den stora missen författaren gör är att inte skilja på formell, formaliserad och informell utlärnning/inlärnning. Då hade detta kunnat bli en riktigt spännande text. I stället blandas det informella dansgolvet och de mer formaliserade regler och normer som gäller för dansscenen och danskurserna ihop på ett inte alltför tydligt sätt.

I undertexten finns tyvärr en alltför oreflekterad syn på dans och dansande liksom på tradition och kultur. I och för sig är det bra med en text som skapar fler nya

frågor än den ger svar, men då får det inte bli så att läsaren börjar undra vad författaren står för. Meningar som ”den kubanska salsans genuina danstradition” eller ”den autentiska orientaliska dansen” gör mig orolig. Och vad är ”traditionellt dansande” i förhållande till otraditionellt dansande? Innebär att något ”placeras i den kontext där de hör hemma” att det finns något absolut rätt när det gäller kulturella konstruktioner? Vidare kan man undra vad som skiljer och vad som förenar det ”traditionella folkliga” gentemot ”de traditionella folkdanserna” i Ängquists tänkande?

En av lärarna som Ängquist har intervjuat ”tycker det är knepigt med ’det där kulturarvet du vet’”. Vilket verkar stämma in även på Ängquist, som också har problem med kultur, arv och tradition. Det finns å andra sidan antydningar om möjligheter att göra intressanta kopplingar som inte tas tillvara, exempelvis när ungdomslagets dansande i skogsgläntan på 1800-talet förlängs till ravepartyn i skogen på 2000-talet. I stället förirrar sig författaren bland träden och påstår att ”dansrörelserna är en hybridisk blandning av det mesta” och att ”Bounce blandar de flesta dansgenrer”. Så är det knappast, åtminstone har inte jag sett en sådan blandning hos Bounce eller i något annat danssammanhang. Det finns blandningar och intertextualitet men inte av ”allt” på en gång. Sedan undrar jag om det verkligen finns någon ”forna tiders renodlad stildans” som Ängquist påstår? Hon säger också att ”den ’rena’ stilen tillhör modernitetens barndom”. Var vi än förlägger denna barndom har vi alltså en ren stil där, vad nu det innebär? För övrigt används ibland stil och genrer som näst intill synonyma begrepp, vilket inte gör det lättare att förstå vad som menas.

För mig finns inte någon ren kultur, inget ”autentiskt” eller ”genuint” i den mening som påstås i den här boken, utan snarare är det normala, åtminstone i danssammanhang, att blanda inlärld kunskap med intryck från olika håll med egna idéer. Alla kulturer och traditioner är mer eller mindre hybrider och synkretiska, och inte statiska över tid och rum; man kan inte blanda allt på en gång. Och multikulturella elever, vad är det?

Följande påstående är det på många sätt lättare att hålla med om. ”Säkerligen förändras traditionerna successivt till både form och innehåll för att passa in i vår senmodernitet, men just denna flexibilitet kan förvisso vara nödvändig för att traditionerna ska överleva. /.../ Reproduktionen uppvisar alltid en viss form av bearbetning eller omarbetning av den ursprungliga erfarenheten.” Det senare med hänvisning till Lev Vygotskij. Här

framkommer en annan syn på vad exempelvis tradition kan stå för jämfört med andra ställen i boken. Men det är som om det inte får genomslag i Ängquists sätt att tänka och skriva om dans.

Några ytterligare citat som skapar nya frågor: ”En förunderlig syn med dessa orientalistiskt inspirerade dansrörelser till den tunga hip-hopmusiken.” Men varför blir författaren förundrad? Är det den egna etnocentrismen som lyser igenom? Hon fortsätter: ”Det går tydligen alldeles utmärkt att använda österländska handrörelser till västerländsk hip-hopinfluerad musik.” Ja, varför skulle det inte det? Jag tror snarare att detta är det normala sätt på vilket ett kulturellt uttryck, i detta fall dans, förändras.

Om författaren hållit sig lite närmare materialet i stället och gett oss ännu mer av det hon kallar det ”synkretiska dansandet”, hade boken blivit riktigt bra, tror jag. Nu försöker hon i stället förklara och bevisa hur bra och viktigt detta dansande är utifrån otydliga tankar och teorier. I och för sig är synkretiskt dansande ett intressant begrepp, men det upprepas nästan som ett mantra. Från min horisont sett, hade det givit mer om Liisa Ängquist hållit sig till inlärningsprocesserna och ungdomarnas dansande, både det formella och informella, för det är ju där hybridiseringen sker och det synkretiska dansandet skapas.

Mats Nilsson, Göteborg

Ola W. Jensen: *Fornlämningsbegreppets historia. En exposé över 400 år*. Riksantikvarieämbetet, Stockholm 2006. Nr 5 i serien Reflektioner kring fornlämningar i samhället. 61 s., ill. ISBN 91-7209-431-1.

Att tolka samhälls- och forskningskontext kring kulturarvsbegreppets framväxt under en period av 400 år förutsätter fokusering och tankemöda. Arkeologen Ola W. Jensen har, med FoU-medel från Riksantikvarieämbetet, skrivit en forskningsrapport utifrån temat, som han nu har skurit ner och sammanställt. Att på så vis sammanfatta en sammanställning är en balansakt på slak lina. Resultatet riskerar att bli så pass uttunnat att informationsvärdet uteblir – så illa är det nu inte i detta fall, men jag vill redan inledningsvis flagga för att relationen mellan informationsvärde och målgrupp är ett övergripande problem visavi denna skrift.

Korta historiska översikter från Riksantikvarieämbetet kännetecknades tidigare vanligen av en koncensusbetonad historiebild, där minnesvårdens framväxt

symbiotiskt har vuxit fram genom ett stadigt växande statligt ansvar parat med en likaledes växande fornforsknings vetenskapliga framsteg. *Fornlämningsbegreppets historia* bryter knappast denna narrativa mall. Utgångspunkten är tolkningsgrunden kring s.k. fasta fornlämningar (en motsvarande analys utifrån aspekter på lösa fornsaker hade komplicerat studien avsevärt). Avstampet sker från 1600-talets patriotiska fornforskning, med snabba kliv framåt till det industrialiserade samhället och den institutionaliserade fornforskningens tillväxtperiod.

Den (alltför) kortfattade texten är generaliserande; bitvis förmodligen på gränsen till obegriplig för den icke initierade. Läsaren förväntas, som bara ett exempel, veta vem fornforskaren Nils Gabriel Djurklou var, då denne i en bisats får exemplifiera ett generellt resonemang kring 1990-talets debatt om det regionalt förankrade kulturarvet (s. 48f). (Djurklou står som pionjär för forminnesföreningarnas framväxt under andra halvan av 1800-talet.) Skriftens tänkta målgrupp är uppenbart branschfolket i den ”praktiska” verksamheten, de som redan har grundläggande kunskaper om minnesvårdens nationella tillkomsthistoria och huvudfigurer. Problemet är dock att skriftserien explicit är utgiven med målsättningen att tilltala grupper av läsare även utanför kulturmiljösektorn.

Inledningsvis radas ett antal frågeställningar upp, med försäkran om att dessa ska redas ut i den följande texten. Frågeställningarna är ambitiösa och vittfamnande, den sista av dem lyder: ”Vilka faktorer ligger bakom dagens ambition att få till stånd en dialog med samhällsmedborgarna om vad som överhuvudtaget ska ingå i fornlämningsbegreppet och på vilka grunder har lokala intressen under andra perioder blivit åsidosatta?” Det är en spännande fråga, men efter att ha läst skriften ser jag den näppeligen mer än rudimentärt behandlad och än mindre besvarad. Problemet är, återigen, det alltför begränsade formatet. Måhända går den forskningsrapport som Jensen bygger sin sammanfattning på mer fullödigt i clinch med frågorna.

Framställningen bjuder dock knappast på någon överraskning för en insatt läsare. En sammanfattning av fornlämningsbegreppets betydelse för det antikvariska fältet blir, sett från föreliggande skrift, att värderationen har oscillerat mellan dominans för pietetsvärde (1600-tal) till motsvarande vetenskapligt värde (1700-tal) åter till pietetsvärde (första halvan av 1800-tal) till vetenskapligt (senare del av 1800- och större delen av 1900-tal) för att nu på senare decennier återkomma till dominerande